

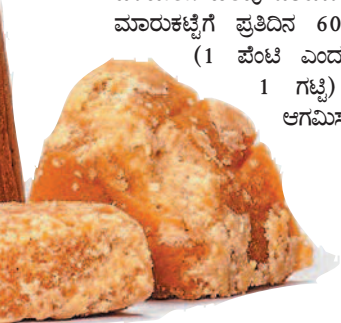
ಪ್ರೇಕ್ಷಿಧಾರಣೆ ಕೇಳುವ ಅಭ್ಯಾಸ ನಿಮಗಿದ್ದರೆ, ದೂರದರ್ಶನ, ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯದ ಬೆಲ್ಲದ ಧಾರಣೆ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗಪುರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿಯೇ ಇರುತ್ತೀರಿ. ಈಗ ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿಗಳ ಧಾರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲದ ಬೆಲೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದಿದ್ದರೂ ಮಹಾಲಿಂಗಪುರದ ಖ್ಯಾತಿಯೇನೂ ಪೂರ್ಣ ಮಸುಕಾಗಿಲ್ಲ.

‘ಮಹಾಲಿಂಗಪುರ ಬೆಲ್ಲ, ಲೋಕಾಪುರ ಕಲ್ಲ, ಮುಧೋಳ ಮಲ್ಲ - ಇವೆಲ್ಲ ಸಿಗಬೇಕೆಂದ್ರ ಬರಬೇತೀ ನೀವೆಲ್ಲ ನೋಡಾಕ ನಮ್ಮ ಬಾಗಲಕೋಟ ಜಿಲ್ಲಾ’ ಎಂಬ ಮಾತೂ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಬೆಲ್ಲದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಲಿಂಗಪುರ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ‘ಬೆಲ್ಲದ ನಾಡು ಸವಿಯಾದ ಬೀಡು’ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲಿನಷ್ಟು ಖ್ಯಾತಿ ಈಗಿದ್ದಿದ್ದರೂ, ಬೆಲ್ಲದ ನಂಟು ಹಾಗೇ ಇದೆ.

ಎಳು ದಶಕಗಳ ಸಿಹಿ

ಮಹಾಲಿಂಗಪುರ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ಎಪಿಎಂಸಿ) ಸ್ಥಾಪನೆಗೂ ಮುನ್ನವೇ 1950ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಈ ಭಾಗದ ರೈತರು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮುಖ್ಯ ಬೆಳೆಯನ್ನಾಗಿ ಕಬ್ಬನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ನೂರಾರು ಆಲೆಮನೆಗಳು (ಗಾಣದ ಮನೆಗಳು) ಕಬ್ಬು ಅರೆದು ಬೆಲ್ಲ ತಯಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ರೈತರು ತಾವು ತಯಾರಿಸಿದ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾರಲು-ಶೇಖರಿಸಲು ಪಟ್ಟಣದ ಹಿರಿಯರಾದ ಕುಳ್ಳೊಳ್ಳಿ ಮನೆತನದ ಗಣ್ಯರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ವಿಶಾಲವಾದ ಸ್ವಂತ ಜಾಗೆಯನ್ನು ಬೆಲ್ಲದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆಂದು ಸರ್ಕಾರದ ಹೆಸರಿಗೆ ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಬೆಲ್ಲದ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಲಭಿಸಿದಂತಾಯಿತು. ಈ ಮೂಲಕ 1989ರ ಸೆ. 9ರಂದು ಎಪಿಎಂಸಿ ನೂತನ ಕಟ್ಟಡ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೊಂಡಿತು.

ಎಪಿಎಂಸಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೂ ಮುನ್ನವೇ ಮಹಾಲಿಂಗಪುರದಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲದ ವ್ಯಾಪಾರದ 18 ಅಂಗಡಿಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೂ ಕಬ್ಬು ಖರೀದಿಸುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅರೆಯುವ ಹತ್ತಾರು ಆಲೆಮನೆಗಳು ಆರಂಭಗೊಂಡು, 1975ರಿಂದ ಮಹಾಲಿಂಗಪುರದಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲದ ಅಧಿಕೃತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ವ್ಯವಹಾರವು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಾಗಿ 1987ರಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯವ್ಯಾಪಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಹಲವು ದಶಕಗಳ ಕಾಲ ಆ ಬೆಲ್ಲದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ 60 ಸಾವಿರ ಪೆಂಟಿ (1 ಪೆಂಟಿ ಎಂದರೆ 10 ಕೆಜಿಯ 1 ಗಟ್ಟಿ) ಬೆಲ್ಲ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಆಗಮಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಬೇಡಿಕೆ ಇದ್ದರೂ ಬೆಲ್ಲದ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಜಿಎಸ್‌ಟಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿ ಇರುವುದರಿಂದ ಪರವಾನಗಿ ಇಲ್ಲದ ಕಳ್ಳ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರ ಹಾವಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ತೇ. 75ರಷ್ಟು ಬೆಲ್ಲ ಎಪಿಎಂಸಿಗೆ ಬಾರದೇ ಕಳ್ಳ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಪಾಲಾಗಿ ಎಪಿಎಂಸಿ ಸೊರಗುತ್ತಿದೆ. ಸಮಿತಿಗೆ ಬರಬೇಕಿದ್ದ ಸೆಸ್ ಹಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ₹2.5 ಕೋಟಿ ಸೆಸ್ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕಳ್ಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಇದೀಗ ಎಪಿಎಂಸಿಗೆ ಕೇವಲ ₹75 ಲಕ್ಷ ಸೆಸ್ ದೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಕಳ್ಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಿದರೆ, ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನ ವೈಭವ ಕಾಣಬಹುದು.

-ಪರಸಪ್ಪ ವಿ. ಜಕ್ಕನ್ನವರ, ಬೆಲ್ಲದ ವ್ಯಾಪಾರಿ

ಮಹಾಲಿಂಗಪುರದಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ, ಗುಜರಾತ್ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ರವಾನೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲದ ಅಡತಿ ಅಂಗಡಿಗಳು ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ಉತ್ತುಂಗ ತಲುಪಿದ್ದವು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಲ್ಲದ ಪೆಂಟಿಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ಹಿಗ್ಗಿದ ಪೇಟೆ

1980ರಲ್ಲಿ 1 ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಬೆಲ್ಲಕ್ಕೆ 150 ರೂಪಾಯಿ ಧಾರಣೆಯಿದ್ದರೆ, ಈಗ ಸುಮಾರು 3500 ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ 40ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಅಡತಿ ಅಂಗಡಿಗಳು, 89 ದಲಾಲರು, 152 ಖರೀದಿದಾರರು ಈ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಲ್ಲದ ವಹಿವಾಟಿನಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ನಗರಿ ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದ ಮಹಾಲಿಂಗಪುರದ ಬೆಲ್ಲದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ 2ನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸವಿಬೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಮಹಾಲಿಂಗಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನವಿದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತಿಲ್ಲ.

ಅವಸಾನದತ್ತ ಆಲೆಮನೆ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ಮೊದಲು ಆಲೆಮನೆಗಳಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಗೌರವವಿತ್ತು. ಸಾವಿರಾರು ಟನ್ ಕಬ್ಬು ನುರಿಸಿ, ದಿನದ ಇಪ್ಪತ್ತಾಲ್ಪು ಗಂಟೆಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆಲೆಮನೆಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಆಲೆಮನೆಗಳು ಬಿಹೋ ಎನ್ನುತ್ತಿವೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಾಗುವ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ನೆರೆಯ ರಾಯಬಾಗ, ಗೋಕಾಕ, ಜಮಖಂಡಿ, ಮುಧೋಳ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ರೈತರು ತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ‘ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳ ರೈತರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದೆಡೆ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ತಾವೇ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಒಂದಷ್ಟು ಜಾಣ ರೈತರು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಬಳಸಿ, ಎಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಿರುತ್ತದೋ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ಸಾಗಿಸುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ಬಾರದೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಂಕಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಂದಗತಿಯಾಗಿದೆ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲಿನ ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು.

ಹೆಚ್ಚಿದ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು

ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಕಾರಣ, ರೈತರು ಕಬ್ಬು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ ಹೊರತು ಬೆಲ್ಲ ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸಕ್ಕರೆ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಕಬ್ಬು ಕಳಿಸಿದರೆ ಖರ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಬರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಒಮ್ಮೆಲೆ ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತದ ಹಣ ಜಮಾ ಆಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಬೆಳೆಗಾರರ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ. ‘ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಗಾಣ ಮಾಡಿ ಬೆಲ್ಲ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಖರ್ಚು ತಗಲುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಗಾಣದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ರೈತರು ವಿಷಾದದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

‘ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೆಲ್ಲದ ಉತ್ಪನ್ನ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ, ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ’ ಎಂದು ವ್ಯಾಪಾರಸ್ಥರು ಅಳಲು ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬೆಲ್ಲದ ಪೂರೈಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾದ ಕಾರಣ ಕೆಲವು ವರ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಧಾನ್ಯಗಳ ವಹಿವಾಟಿಗೆ ಇಳಿದಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಯುವಿಹಾರ ತಾಣ!

ಸದ್ಯ ವಿಶಾಲವಾದ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಬೆಲ್ಲದ ವಹಿವಾಟಿಗಿಂತಲೂ ವಾಯುವಿಹಾರ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮುಂಜಾನೆ ಹಾಗೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಾಯುವಿಹಾರಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ■